

FÖRSVARSKOMMITTÉENS BETÄNKANDE 1/2012 rd

Regeringens proposition till riksdagen om godkännande av överenskommelsen mellan Finland och Israel om ömsesidigt skydd av säkerhetsklassificerad information och med förslag till lag om sättande i kraft av de bestämmelser i överenskommelsen som hör till området för lagstiftningen

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 14 februari 2012 en proposition om godkännande av överenskommelsen mellan Finland och Israel om ömsesidigt skydd av säkerhetsklassificerad information och med förslag till lag om sättande i kraft av de bestämmelser i överenskommelsen som hör till området för lagstiftningen (RP 4/2012 rd) till försvarskommittén för beredning.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- regeringssekreterare Jenni Herrala och konsultativ tjänsteman Kai Knape, försvarsministeriet
- utrikesråd Kim Luotonen, utrikesministeriet.

PROPOSITIONEN

Regeringen föreslår att riksdagen godkänner överenskommelsen mellan Finland och Israel om ömsesidigt skydd av säkerhetsklassificerad information samt lagen om sättande i kraft av de bestämmelser i överenskommelsen som hör till området för lagstiftningen. Överenskommelsen träder i kraft efter det att den senare underrättel-

sen har tagits emot om att de åtgärder har slutförts som den nationella lagstiftningen kräver för att sätta överenskommelsen i kraft. Lagen om sättande i kraft av överenskommelsen avses träda i kraft samtidigt som överenskommelsen för Finlands del träder i kraft vid en tidpunkt som bestäms genom förordning av statsrådet.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

Syftet med propositionen är att sätta i kraft den

överenskommelse om informationssäkerhet mellan Finland och Israel som undertecknades den 5 maj 2011. Syftet med överenskommelsen är

att säkerställa förmedling och skydd av sådan sekretessbelagd information mellan Finland och Israel som utbyts mellan de fördragsslutande parternas försvars- och säkerhetsförvaltningar eller i samband med forskning, anskaffningar, produktion eller projekt inom försvars- och säkerhetssektorn. Det är fråga om känsligt informationsmaterial som särskilt har klassificerats på en hög säkerhetsnivå i den utlämnande fördragsslutande staten.

Enligt uppgift har överenskommelsen förhandlats fram utifrån Finlands modellavtal. Därmed motsvarar den i stor utsträckning andra bilaterala avtal om ömsesidigt skydd av säkerhetsklassificerad information som Finland kommit överens om. Överenskommelsen har dock snävare räckvidd än andra motsvarande avtal eftersom den bara gäller försvars- och säkerhetssektorn. Orsaken till att ett mer avgränsat avtal förhandlats fram är att Israel inte ingår avtal om informationssäkerhet som täcker in flera förvaltningsområden. Det är ändå inom försvarssektorn som ett avtal behövs mest, och därför kan det anses motiverat att förhandla om ett mer avgränsat avtal.

Överenskommelsen öppnar möjligheter för finländsk industri inom försvars- och säkerhetssektorn att få beställningar eller att delta i projekt som förutsätter tillgång till information som är säkerhetsklassificerad i Israel. Analogt öppnar överenskommelsen möjligheter för israelisk industri att få beställningar eller att delta i projekt som förutsätter tillgång till information som är säkerhetsklassificerad i Finland.

Överenskommelsen ska ses som en del av myndighetsåtgärderna i syfte att ge finländska företag möjlighet till ett så jämnt konkurrensläge som möjligt på den internationella marknaden. För att våra företag ska kunna delta i säkerhetsklassificerade projekt krävs det att de sä-

kerhetskontrollerats på behörigt sätt och att man vid behov lämnar den utländska projektbeställaren ett intyg över att företaget har förmåga och kunskap att hantera säkerhetsklassificerad information på behörigt sätt. Ömsesidigt godkännande av sådana intyg kräver i allmänhet att det finns en överenskommelse mellan länderna om att skydda säkerhetsklassificerad information och att myndigheterna med stöd av den utbyter information om aktörernas tillförlitlighet i fråga om både personsäkerhet och företagssäkerhet.

Sammantaget anser utskottet att propositionen behövs och fyller sitt syfte. Utskottet tillstyrker propositionen, men med följande ändringar och påpekanden.

Försvarsutskottet noterar att ändringen av 95 § 1 mom. i grundlagen om sättande i kraft av internationella överenskommelser trädde i kraft den 1 mars i år. Enligt det momentet sätts andra bestämmelser i internationella förpliktelser än de som hör till området för lagstiftning i kraft genom förordning. Grundlagens 80 § föreskriver att förordningar utfärdas av statsrådet om det inte särskilt anges vem som ska utfärda dem. Efter grundlagsändringen utfärdar statsrådet också de förordningar som avses i grundlagens 95 § 3 mom. Enligt den föreslagna 2 § är det republikens president som har bemyndigande att utfärda förordning i fråga om lagens ikraftträdande, vilket innebär att paragrafen bör ändras så att statsrådet får normgivningsbemyndigande.

Utskottets förslag till beslut

Riksdagen

godkänner överenskommelsen i propositionen och

godkänner lagförslaget med ändringar.

Utskottets ändringsförslag

Lag

om sättande i kraft av de bestämmelser i överenskommelsen med Israel om ömsesidigt skydd av säkerhetsklassificerad information som hör till området för lagstiftningen

I enlighet med riksdagens besluts föreskrivs:

1 §
(Som i RP)

2 §
Om sättande i kraft av de övriga bestämmelserna i överenskommelsen och om ikraftträdandet av denna lag bestäms genom förordning av statsrådet.

Helsingfors den 7 mars 2012

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Jussi Niinistö /saf
vordf. Seppo Kääriäinen /cent
medl. Thomas Blomqvist /sv
Mika Kari /sd
Esko Kurvinen /saml
Pentti Oinonen /saf
Tuula Peltonen /sd

Ismo Soukola /saf
Eero Suutari /saml
Pauliina Viitamies /sd
Jyrki Yrttiaho /vg
ers. Jukka Kärnä /sd
Aila Paloniemi /cent
Jaana Pelkonen /saml.

Sekreterare var

utskottsråd O-P Jalonen.

RESERVATION

Motivering

Syftet med propositionen är att sätta i kraft den överenskommelse om informationssäkerhet mellan Finland och Israel som undertecknades den 5 maj 2011. Överenskommelsen har avgränsats så att den gäller ömsesidig förmedling och ömsesidigt skydd mellan Finland och Israel när det gäller upphandlingar, forskning, produktion och projekt inom försvars- och säkerhetssektorn. Den förbjuder att utan skriftligt förhandssamtycke av den utlämnande partens behöriga säkerhetsmyndighet (Israels eller Finlands försvarsministerium) lämna ut säkerhetsklassificerad information till bl.a. internationella organisationer. Huvudregeln är att mottagarparten ska sekretessbelägga säkerhetsklassificerad information.

I Finland är myndighetshandlingar i regel offentliga. Bestämmelserna i överenskommelsen ställer följaktligen strängare krav än vår lagstiftning när det gäller sekretess för säkerhetsklassificerad information. Bestämmelserna kräver därför riksdagens samtycke.

Överenskommelsen är problematisk bl.a. med tanke på offentligheten när det gäller vapenhandel mellan Finland och Israel. Israel är ett av de länder som inte offentliggör försvarsmaktens upphandlingar. Landet förbjuder företagen att i offentligheten berätta om leveransavtal och samarbetsprojekt inom försvars- och säkerhetssektorn.

Hela andan i propositionen går liksom motiveringen ut på att betona enbart kommersiellt ekonomiska intressen, inte försiktighetsprincipen och politisk kontroll och uppföljning av vapenhandel. Överenskommelsen bör bedömas också som en del av Finlands egen utrikes-, säkerhets-, försvars- och människorättspolitik. I detta sammanhang bör man peka på regeringens redogörelse om de mänskliga rättigheterna (SRR 7/2009) och utrikesutskottets betänkande UtUB 1/2010 om den:

"Finland tillämpar direkt nationell påverkan på mänskliga rättigheter internationellt bland annat i det bilaterala utvecklingssamarbetet och genom att lyfta fram de mänskliga rättigheterna i de bilaterala relationerna. Det är viktigt att allvarliga människorättsproblem uppmärksammas konsekvent i våra bilaterala relationer, också i nationella frågor kring utrikeshandeln, till exempel i exporten av försvarsmateriel och produkter med dubbla användningsområden."

Vapenhandeln mellan Finland och Israel håller på att bli ett centralt utrikespolitiskt samtalsämne i Finland. Medan större EU-länder, såsom Storbritannien, eller nordiska länder som Norge och Sverige omprövar och avbryter sina handelsförbindelser med den israeliska vapenindustrin har Finlands regering och försvarsministerium valt motsatt strategi. Åren 2004—2007 var Finland den näst största exportören av missilteknik till Israel. Vår export strider mot den uppförandekod för vapenexport som EU:s ministerråd tagit fram. Koden förbjuder export av vapen till länder som enligt FN gör sig skyldiga till brott mot de mänskliga rättigheterna eller där vapnen kan komma att användas för internt förtryck ("internal repression" i den engelska versionen).

Exporten från Finland utgör ändå bara en bråkdel av vapenhandeln med Israel. Finland har sedan 1999 köpt in israeliska vapen till ett värde av mer än 152 miljoner euro. Genom sina handelspolitiska val har Finland storligen stött den israeliska vapenindustrins största bolag, vilket bidrar till den fortsatta konflikten mellan staten Israel och palestinierna. Den allmänna opinionen i vårt land, bl.a. mer än 250 finländska påverkare inom politik, kultur, konst och vetenskap, har krävt att Finland upphör med sin vapenhandel med Israel.

Bland annat vår nuvarande utrikesminister Erkki Tuomioja har undertecknat en vädjan hösten 2010. Riksdagsledamot Tuomioja sade då (HS 10.10.2010) att han hade undertecknat väd-

jan mot vapenhandel för att Israel inte längre kan eller ska behandlas som en normal partner i vapenhandel så länge som landet fortsätter att utvidga sina bosättningar och sin olagliga ockupation på de palestinska områdena och inte visar upp några som helst trovärdiga tecken på äkta strävan efter ett hållbart fredsavtal.

Därför anser Vänstergruppens riksdagsgrupp att det på grund av konflikten mellan staten Isra-

el och palestinierna inte är motiverat att godkänna propositionen.

Förslag

Jag föreslår

att propositionen förkastas.

Helsingfors den 7 mars 2012

Jyrki Yrttiaho /vg